

420. Nieuwe ideeën (20)

1. Hij heeft de pijp aan Maarten gegeven. Uit vele rijmpjes kennen we Sint-Maarten. De verpersoonlijking van de Franse Republiek is Marianne. Zo is Michel (Michiel) de verpersoonlijking van het Duitse volk of van Duitsland. Een bedrijvige martha dankt haar naam aan de Bijbel. Als je van Teeuwis noch Meeuwis weet, ben je echt van de wereld. Een jens is een beuk, maar heeft geen bladeren. Zijn jeremiade-uitingen gingen mij door merg en been. Een voorbeeld van een basterdvloek is 'jesus-maria-jozef'. Een jesusfreak adoreert elk Jezusbeeld. Hij is naar z'n je-weet-wel [dinges]. De jeunesse dorée zijn jongelui uit de aanzienlijke en rijke standen. Jeux de mots zijn woordspelingen. Je weet dat ik jeu-de-boul, aan jeu de boules doe? Het eten van een Jeruzalemmen (het betreft geen kannibalisme; ook: pigeon of zijdenhemdje, genoemd naar Sydenham in Devonshire) helpt niet tegen het Jeruzalemsyndroom. Je kunt die appel bij het vallen overigens opvangen in een zijden-net, als je zou willen. Een jesjiva (jesjieve) is een orthodox-joodse theologische school, de Talmoedhogeschool.

2. Vroeger jetskiede ik. De jeune premier is de mannelijke hoofdrolspeler in een stuk met een liefdesintrige. Probeer te winnen, geef 'm van jetje. De joik is een Laplandse zangstijl. Hé joh, wat maak je me nu? Hij had een overmaat aan joie de vivre. Een ariërverklaring is een niet-Joodverklaring. Ook een jobstudent draagt jodhpurs als hij gaat paardrijden. Hij was het type van een stalen Jezus. Wat is de jij-vorm van jiu-jitsu? Ik verdraag maar slecht jij-jouende pubers die jij-bakken debiteren en me ook nog uitjouwen. Een jocrisse is een onnozele hals. Een ka-kom-eruit is een bijdehante ka. Een Hollands kaatje is een echt Hollandse vrouw en 'naar Kaatje in de Wolstraat gaan' is gaan slapen. Een hardloper van luie Kees weet niet van opschieten. Op je eigen verjaardag ben jij de jarige jet of de jarige job.

3. Een jerommeke is een gedrongen, gespierde manspersoon (synoniem: kleerkast), zo genoemd naar een personage uit een stripreeks. En domme joris heeft er meestal weinig weet van. Als het Joris en Trijn is, wisselen knuffels en ruzies elkaar in een flink tempo af. Een stijve jurrie (jurt) is een houderig mens. Een raar stelletje duiden we meestal aan met Jut en Jul. Koppen van Jut moeten een enorm incassingsvermogen hebben, dat geldt trouwens ook voor een kermiskop-van-jut. Een Jut kan trouwens ook een Jutlander zijn; een juut is een politieagent. De joris-goedbloed was zanger en zong een jordanvibrato. Dit joodse feest past in de joods-christelijke traditie. Hij zal wel weer Joppie (kleine Job) zijn: het joppie kwam op zijn bordje terecht. De jonquille is de gele tijloos. Loop niet te jokkebrokken, jij, zeker niet op een dag als Jom Kipoer. Het figuurlijk gejojode voorstel had iets van een geshampoede auto.

4. Ook in dat land wonende Turken en politiek actieve jonge turken konden eruitzien als een turk. Een judas is een verrader. Jumelles zijn een toneelkijker. Judith is een Bijbelboek. Jouïsseren is genieten. Het journey's end is het einde van de reis. De joyeuse entrée is de naam van een charter van 59 artikelen. Met een kuise ware jozef kun je wel een jozefshuwelijk aangaan. In een jug kun je wel juliennesoep doen, maar hij is bedoeld voor de muziek. Een j-zak is een banaanzak. Mag ik een justje, een sjuutje, een jus d'orangeje? Kaapstatters drinken kaapwijn en kijken bij hun toetje naar Kaapse wolken (Kaapwolken, die laatste zijn ook bekend als extragalactische sterrenstelsels). Ze adoreren kaardenmakers en dragen wollen truien. De kademuur stond op instorten. De kabinetschef vond het cabinet d'affaires maar niets. Iets kan een kaaskop heten of je kunt daar iemand voor uitschelden. De Kaas-en-Broodoorlog vond niet in de Kaatshoek plaats. Een kabellarga [è] is exact hetzelfde als een kabelaring (een eindeloos kabeltouw).

5. Ken je de uitdrukking 'danser sur un volcan'? De catamnese komt achteraf, de anamnese vooraf. Bij catatonie is er iets goed mis met de spieren. Bij het catch-as-catch-can is veel toegestaan. Het catgut [è, uh] is een medische hechtdraad. De catharsis is een vorm van loutering. Is catenaccio speciaal iets voor Italianen? Heb je vaak last van een catarre? Je weet toch dat een cataract een grote waterval is, maar ook staar? Heeft een bevallige 'Française' nu wel of niet een cedille (dezelfde vraag uiteraard voor de dans 'française')? Een cecogram (Jaarboek 2008) is braillepost. Een cd-single is een compact disc met korte speelduur. Zo'n treuzel zou je cayennepeper in zijn gat moeten

strooien! De cava is een heerlijke Spaanse, mousserende wijn, gemaakt volgens de méthode champenoise.

6. Met cellulitis heb je een sinaasappelhuid. Een cenotaaf is een leeg grafmonument. Wanneer was het cenozoïcum? Aan het schrijfwijzeverschil tussen diploïd en celluloid ligt een uitspraakkwestie ten grondslag. Wat was een centsprent? De centralebankpresident had een centraleverwarmingsinstallatie van heb ik jou daar. Challes zijn broden voor de sabbat. Chakra's worden in vele oosterse godsdiensten beschreven. In een chaise longue zit je lekker. De chai is bij de joden het symbool voor leven, gevormd van de letters chet en joed. De cerberus bewaakte de kluis als ware die de hemelpoort. Hij had veel sjans bij de meiden. Chappe [sjap] is een soort zijde. Chaoten hangen de chaostheorie aan. Gebruiken we de champagnecoupes of de champagneflûtejes? Een chape [sjap] is een ondervloer. De chazan, de voorganger in de joodse gemeente, bracht luid en duidelijk het chazanoet ten gehore.

7. Oplichters bedienen zich van charlatanerie. Charlotte-russe is roomijspudding. De chateau migraine bedierf de chateaubriand. Chiliasme is het geloof aan een duizendjarig vrederijk op aarde. Chijl vloeit in de chylusvaten af. Je hoeft niet te weten wat de chikwadraattoets is, om het woord goed te kunnen schrijven. Kwam de chihuahua niet al eerder in dictees voor? Een chiffonnière is een hoge ladekast. Na het souper nog een Miss Blanche uit Virginia of gewoon een virginiatabaksigaret of een Chesterfieldsigaret en een hapje chesterkaas (cheshirekaas) als prelude op het laatavondjournaal en mijn late avond kan niet meer stuk. De enen schrijven 'Cherokee', anderen 'Cherokee-indiaan'. In de chemie-industrie wordt het chemischewapensprogramma geïmplementeerd. Chelatietherapie zou moeten helpen tegen aderverkalking (arteriosclerose). De cheider is een (sjwartse) school voor orthodoxe joden.

8. Pagina 259 en 260 van het Groene Boekje leveren de volgende dicteewoorden op: chimaera (entbastaard), chimerische chimère (hersenschimmige hersenschim), chinchilla (knaagdier), chimpmannetje (vergelijk: Benelux-land met hoofdletter!), chinook (harde warme wind), chintz (katoenen stof met laagje was voor theemutsen (teacosy's), niet voor T-shirts ...), cfk-verbinding (chloorfluorkoolwaterstof), chlamydia (een soa, te bestrijden met een antibioticakuur), chlorofyl (bladgroen), choepa (VD ook: choppe, Joodse huwelijksplechtigheid), een chocoladen ooievaar op het choco-ijsje, chloroplast (bladgroenkorrel), chochme (begrip, naast: gogme: spelinzicht), Christian Science (eigenaam, beweging) en christian-scientist, een christen-sociale christensocialist, een christelijk-nationale christendemocraat, christene zielen (vergelijk: christenziel) en chowchow.

9. Gebruikt een chipsproducent de chiptechnologie? Een Chirojongen en een Chiromeisje kunnen later voor nieuwe Chirojeugd zorgen. Een cholericus lijdt niet aan cholera. Chrysanthemum is de deftige naam voor chrysant. Onder het Christusbeeld (de christus) was het Christusmonogram aangebracht. Een chroma is een kleur of iets uit de muziek. Wat is chromolithografie nou precies? De chroniqueur zal het allemaal te boek stellen, hij zorgt voor de teboekstelling. Het whereaboutssysteem (Jaarboek 2010) dient om atleten op elk moment op doping te kunnen controleren. Choucroute is een soort Franse zuurkool. Wil je er ananaschutney bij? Ciabatta's zijn langwerpige Italiaanse broden. De ciborie (het ciborium) is de communieschaal. Een cicadegroepje bestaat uit krekels. Heerser Cicero had geen weet van een drukletter cicero. Een cichlide is een baarsachtige vis. Een chorizo is een worst.

10. Cicerones spreken meestal geen ciceroniaans Latijn. Een ruwe kerel die ongegeneerd de waarheid zegt, wordt ook wel 'le paysan du Danube' ('de boer van de Donau') genoemd. De ene helft van het gezelschap had gebobd (gebobsleed, mogelijk sommigen ook als bob gefunctioneerd), de ander helft had gebopt (gebebopt op bebopmuziek). Op 28 december vieren we Onnozele-Kinderen (onnozele-kinderendag). De cipressenlaan strekte zich eindeloos ver uit, de lindelaan niet. Cinnaber is een verbinding van zilver met kwik.